

SVATOGRÁLSKÁ MYSTERIA - IV. SVATOGRÁLSKÉ PŮSOBENÍ ZA KARLA IV. A DNES

Karel Funk

Kdyby někdo hleděl na Karlovo grálské úsilí optikou dnešního komerčně zkarikovaného podávání tohoto hluboce posvátného tajemství, asi by mu Karel připadal jako středověký prostoduchý pošetilec, který se pověřivě pachtí za jakousi chimérou v podobě nějaké kamenné misky.

Při svém širokém rozhledu, umožněném i zcela neobvyklým jazykovým vybavením (v Paříži se naučil německy, francouzsky, italsky a latinsky, češtinou se znovu zabýval až od roku 1333, kdy začal spravovat i České království), si osvojil mnoho z věd okultních, z filosofie i theologie. Ke grálským mysteriím se tedy nedostal jako prostřáček, který nadšeně přijme první učení, které se mu postaví do cesty. Je to nasnadě i při pozorování výzdoby Karlštejna. Ta svědčí o znalostech astronomie, astrologie i alchymie, ale zejména o hluboké oddanosti celé jeho bytosti vyšším pravdám, kterými toužil v křesťanském pojetí obohacovat svět.

Národní egoismus hraje svou roli v dějinách snad každého národa. Můžeme nalézt nespočet jeho příkladů i ve výkladu dějin ze strany našich západních sousedů. Historické hodnocení Karlovo je jedním z typických příkladů: Naše láskyplné označení „Otec vlasti“ (ujalo se z pohřebního proslovu univerzitního rektora, mistra Vojtěcha Raňkův z Ježova) je opačné kvality než „Otčím říše“ či ještě opovržlivější „Král – kramář“, jak jej hodnotí někteří němečtí dějepisci. Inu, jako jeden z mála získal pro Čechy něco, po čem by toužil i každý jiný národ. Hraje zde větší roli naše národní sebezalíbení, nebo je český výklad úlohy Karlovy objektivní? Patrně záleží opět na niterném cítění každého národa. I král má výsostné právo oblíbit si ze své panovnické oblasti tu část, která je jeho srdci a myslí nejbližší. Krom historických pojednání je pro Karlovo poznání nutné i přiblížení se k jeho niternému životu. A zde nalézáme pravé souznění a pravé podněty jeho jednání. Karel svým spirituálním cítěním napomohl integrovat Čechy do evropských esoterních proudů. Celé jeho působení bylo osvětové, tak jak předurčuje znamení Blíženců svým zrozencům (některé prameny, uvádějící, že Karel byl Býkem – narozen 14. 5. 1316, nejsou úplně věrohodné vzhledem k nejasnostem kvůli přechodu na gregoriánský kalendář. Vezmeme-li v úvahu tento zhruba desetidenní rozdíl v postavení Slunce v jednotlivých měsíčních znameních, pak by byl Karel Blíženec – hledač pravdy v různých oblastech, šířitel osvěty, náruživý sběratel relikvií, člověk s mnohými „zdvojeninami“ v životě aj.).

Karel konal časté cesty do Alsaska a Basileje. V jeho době zde mělo tajné sídlo hnutí „Božích přátel“, které považovalo za svého esoterního vůdce přímo evangelistu Jana. Pozemský vůdce, mystik Mikuláš z Basileje, zvaný „Boží přítel z Horní země“, kolem sebe shromáždil, jak uvádí badatel Zdeněk Krušina, kruh dvanácti zasvěcenců podobně, jako byl kdysi obklopen Ježíš svými apoštoly a král Artuš svými rytíři. „Boží přátelé“ se hlásili ke křesťanství svatého Grálu a téměř po celé Evropě měli své tajné příznivce. Usilovali o očistu a proměnu své duše a vyvinutí vyšších poznávacích schopností.

Doby, kdy kulminuje v lidstvu zlo a utrpení, přinášejí zároveň vskrytu i vyšší duchovní inspirace. Karlova doba byla poznamenána i touto skutečností: Zjednodušme základní úvahu

k tomu, že podle dr. Steinera zlo apokalyptické šelmy čísla 666 kulminuje v lidstvu v letech okolo letopočtů, které tuto číslovku obsahují ve svém násobku. Bylo to tedy období kolem roku 666, a dále kolem roku 1332 (tj. 2x666). Toto zlo působí samozřejmě ještě po delší období. Karel žil právě v tomto období druhého násobku čísla šelmy. Byla to nejen doba církevních nepravostí, ale i všeobecného morálního marasmu. Tato číselná zákonitost sice nebyla tehdy známa, přesto se projevovala. Byl předpovídán a očekáván přelom věků nebo jejich konec. Vymření poloviny evropského obyvatelstva na morovou nákazu tomu též nasvědčovalo. V takových dobách tlaku zla inspiruje duchovní svět vyspělé jedince k udržení duchovní kontinuity lidské evoluce.

Je příznačné, že Karel IV., ač zasvěcenec a tedy v tomto smyslu i světec, nemá „posmrtné ambice“ na církevní přijetí mezi oficiálně uznané svaté. Zůstává svatým v jiném, novém smyslu, bez asistence zemské náboženské instituce. I to je charakteristické pro naše české hledačství hodnot. Možná nám to dal trochu do vínku právě Karel. Ve svých Moralitách napsal, že národ by měl milovat svoji budoucnost. Jeho láska k budoucnosti vlasti nese možná plody dodnes.

„To, čím byl kdysi král zástupně za všechny, se má stát cílem každého člověka! Smysl pro nevyčerpatelnou hloubku mýtů a symbolů, který se dnes probouzí na nové úrovni, ukazuje, že se duchovní nálada zásadně mění. Obrazy, které v minulosti živily duše svou inspirující silou a které v novější době téměř oněměly, musí být nově pochopeny, jen tak se jejich poznání může stát pramenem oživující síly, vyvěrajícím v srdci každého jednotlivého člověka... Zákonitost, kterou v českých dějinách objevil Eduard Lenz, totiž že *východu se stává osudem, co západ myslí*, platí i v případě svatého Grálu. Český král jako předobraz toho, o co by měl usilovat každý z nás, intimně souvisí s poselstvím mysterijních příběhů o svatém Grálu. Pochopit jejich skrytý smysl je výzvou, kterou bychom měli rozhodně přijmout.“ (Tomáš Boněk) Je to patrně výzva především pro náš národ.

Dnešní podoby svatográlské inspirace

Rafinovanost a intenzita "odduchovňování" světa dosud roste spolu s vývojem vědomé složky duše. Dábelské „pluky“, které se snažily ve středověkých vyprávěních o Grálu zatarasit cestu vyššímu já ke Grálu především zvrácením pravé lásky v erotické fantazie, ze kterých není úniku (Anfortasovo zranění nebo zakrvácené kopí), dnes triumfují. Nadbytečná až patologická sexualizace kultury a obrazu světa expanduje tak, aby prosakovala do mnoha oblastí života a do nejrůznějších věkových a společenských vrstev. Pojí se s konzumem, agresí, všeobecnou nespokojeností se vším (obzvláště v našich zemích) a s bezduchou technikou. Lucifer (sebezbožnění, vyžívání se v rozkošech) a Ahriman (hmotařství, technika, peníze), působí v dějinách protikladně, ale - jak se vědělo odedávna - vždy na přelomu tisíciletí se na delší čas spojují ke společnému působení. Občasně se dnes vyskytující nadřazená nevole vůči složitostem a záludnostem současného světa však není na místě, ba byla by brzdou. Vřelý postoj vůči světu si musíme uchovávat zároveň s tím, že zlo, na nás vrhané nebo v nás panující, musíme postupně, bez křiku a sebelítosti, proměňovat. Tím se v malém stáváme spoluvykupiteli lidstva. Vězte, že se stoupajícím zlem se otevírají i hlubší možnosti a horizonty duchovního vývoje. Namísto viditelného společenství Grálu je pro nás dnes zesilována možnost pomoci nebeských hierarchií, neboť i neviditelní strážci Grálu patří mezi ně. Duchovní obroda, podnícená Grálem, dnes probleskuje v mnoha podobách. Ba Rudolf Steiner označil moderní duchovní vědu jako vědu o Grálu. Mečem archanděla Michaela se můžeme učit denně rozpoznávat a odsekávat správné od nesprávného, věčné od časného, tvořivé od bořivého. Michaelův meč působí nejen mohutnými vzmachy

světodějných myšlenek, ale v každém z nás se může denně stávat jemným skalpelem, kterým oddělujeme vše, co nás infikuje a šíří nákazu.

Řetěz ostatků mučedníků pro Kristovu pravdu, které Karel IV. shromáždil, symbolizuje spojení zbytků nejčistších sil Země ke vzcházející slovanské spiritualitě. Snad by nám duch Karlův mohl vyprávět, jak vřetavící světlo svatého Grálu, prostupující Zemi rosou Kristovy lásky, oživuje věčný princip ducha v hloubi nitra. Svatográlské rytíři, zvaní někdy labutí rytíři, včetně svatého Václava s jeho bílým praporem čistoty se schylují k zemi a nechávají pršet věčné požehnání milosti, vlévají duším, které se otevřou, světlo hvězd i poselství míru a svobody. Mikroskopické částičky této proměny se dějí ve všech lidech, kteří ve svých duševně duchovních mikrokosmech pracují na uskutečnění slov Nejsem živ já, ale Kristus ve mně. Pak se bolest mění v lásku, zlo se rozplývá a je neviditelně alchymicky proměněno v božské dobro.

Peklo neexistuje objektivně, vytváříme si ho jen my sami svým myšlením. Strašení hrůznými obrazy pekelných plamenů, kde se smaží věčně zatracení hříšníci, je projevem církevní dekadence. Není to slučitelné s radostným poselstvím božské vykupující moci. Ostatně, ten kdo v sobě uskutečnil Krista, by nemohl prožívat věčnou blaženost jen pro sebe. Chce-li někdo následovat Krista, pak to činí i v jeho vykupitelském poslání. Jedině když se člověk podílí s Kristem na vykupitelské roli, stává se pak sám vykoupeným. Jinak nelze. Se zlem se setkáváme ne proto, aby bylo ničeno, ale aby bylo proměňováno. K vlastnímu vykoupení lze dospívat jen při rozvážné snaze o vykupování druhých.

Proto se dnes již nelze vyvíjet jen v jeskyni, ašramu ani mnišské kobce. K vyšším pravdám musíme přistupovat s posvátnou úctou, zároveň ale musíme s vřelým zájmem sledovat vše, co nás obklopuje. Nutnost postupného uzavírání se zlu neznamena uzavírání se zájmu o svět, spíše naopak. Poctivým a svědomitým přemýšlením o zlu, jeho příčinách a účincích, bez sebepovyšování a sebepřikrášlování, se připravujeme k budoucím obdobím vývoje lidstva. Dříve než může člověk slyšet hlas pravdy, musí vědomě přemáhat síly lži a iluze o vlastních kvalitách a roztrhávat klamné závoje, obestírající jeho vlastní podstatu. Stržení masky vlastní osobnosti, nahlédnutí do všech koutů duše není snadné ani pohodlné a proto na tom nejvíce hledajících nadlouho ztroskotává. Ani náš král Karel se neobešel bez krutých vnitřních bojů. Ba ani těch vnějších. V mládí se totiž rád věnoval soubojům, až tak, že mu i papež vzkázal důrazné napomenutí. Ve svých čtyřiatřiceti letech byl při souboji vážně raněn a dlouho zápasil o život. V naprostém utajení se nechal odvézt do hlubokých lesů, kam k němu byli povoláváni největší lékaři a léčitelé a po řadu měsíců se v tomto ústraní léčil. Nadosmrti však zůstal shrbený a zohavený, nezabavil se ani silných bolestí jako následku zranění.

Dnešní skutečnost volá po tom, abychom se stávali obětavým nástrojem boží lásky k naplnění vznešeného motta rytířů svatého Grálu: Soucitem k porozumění. Historie se pro nás může stát velmi osobní záležitostí, obzvláště ty její mezníky, které nás mohou inspirovat i dnes. Historie česká má na to, jak jsme malým národem, velký počet majáků, které svítily a svítí i pro okolní lidstvo. Široké panoráma více než tisíce let evropských dějin dostávalo i od české krve své inspirace – od kněžny Ludmily a svatého Václava přes mnohé jako byli Karel IV., Hus, Čeští bratři, Komenský, Palacký až po Masaryka či Havla (přínos našich hudebních velikánů by byla samostatná kapitola). Nesli jsme, každý z nás, v minulých dobách spoluzodpovědnost za to, čím a jaký svět byl, neseme ji za dnešní svět a pronášíme ji i pro svět budoucí.